

Elektrotehnički fakultet
Univerzitet u Sarajevu,
Odsjek za Računarstvo i informatiku

Seminarski rad iz predmeta
Specijalna poglavlja sistemskog softvera
- Korisnička podrška -

Sarajevo, 11.10.2005.

Studenti: Jasmina Ramusović
Cico Zoran
Duško Mirjanić
Adis Husić

SADRŽAJ:

Uvod	3
1. Glavni ekran.....	4
2. Održavanje / Maintance	6
3. Nadzor / Process status.....	8
4. Historijski alarm / History alarm.....	9
5. Materijali / Materials	10
6. Baza podataka / Database.....	12
7. DDE	13
8. TCP/IP	14
9. OPC	15
10. Web	16
11. Korisnici	17
12. Trend On-line	18
13. Historija trenda	20
14. Postavke datuma i vremena.....	22
15. Zatvaranje aplikacije / Zaustavljanje prese	23

Uvod

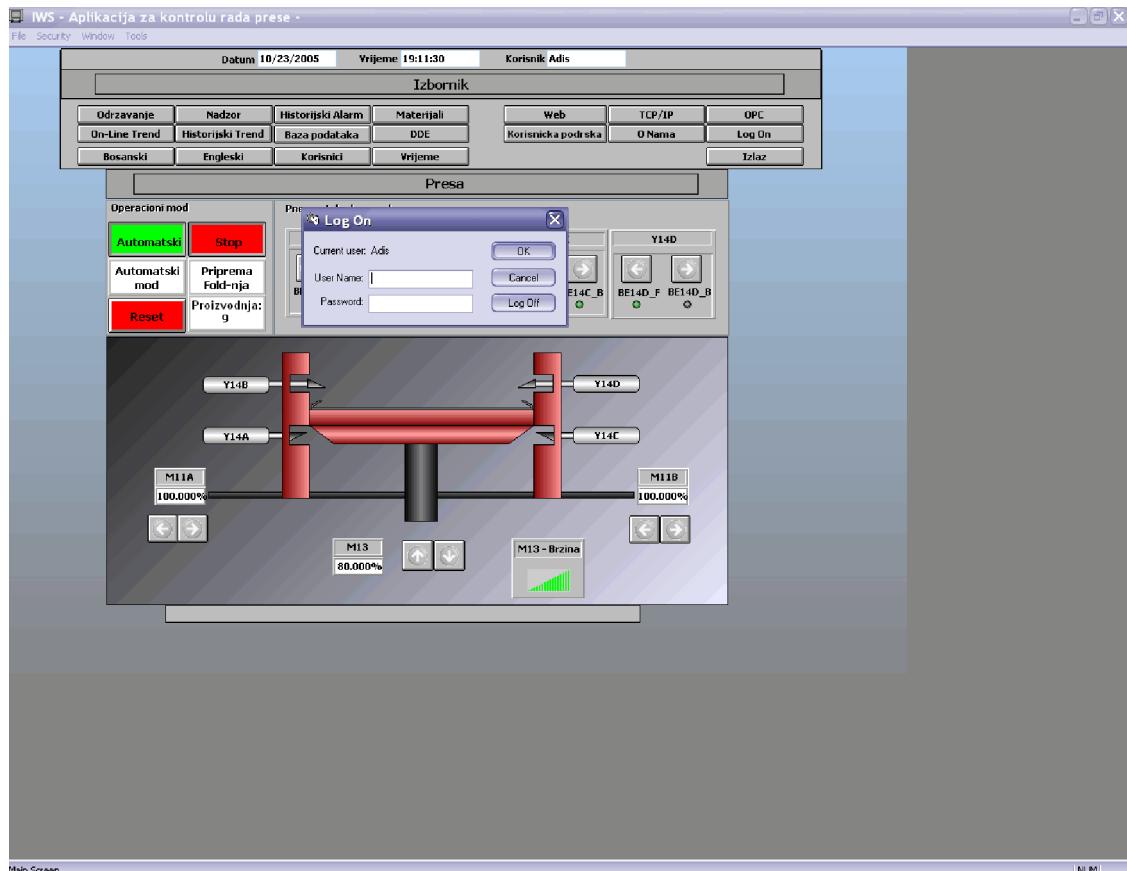
Ovaj dokument prvenstveno predstavlja podršku korisnicima koji će koristiti aplikaciju. Objasnjenja data u ovom dokumentu tiče se jedino korištenja aplikacije kao i njenog pravilnog konfigurisanja.

Kao takav, ovaj dokument nije namjenjen programerima (pogledati *ProgramerskaSpecifikacija.doc*) niti je u bilo kojem vidu namjenjen developer-ima.

Dokument je podijeljen prema funkcionalnostima aplikacije, pa je shodno tome sasvim jednostavno pratiti dokument i pojašnjenja definisana u njemu.

1. Glavni ekran

Izgled glavnog ekrana:

Slika 1. Glavni ekran (sa loginom)

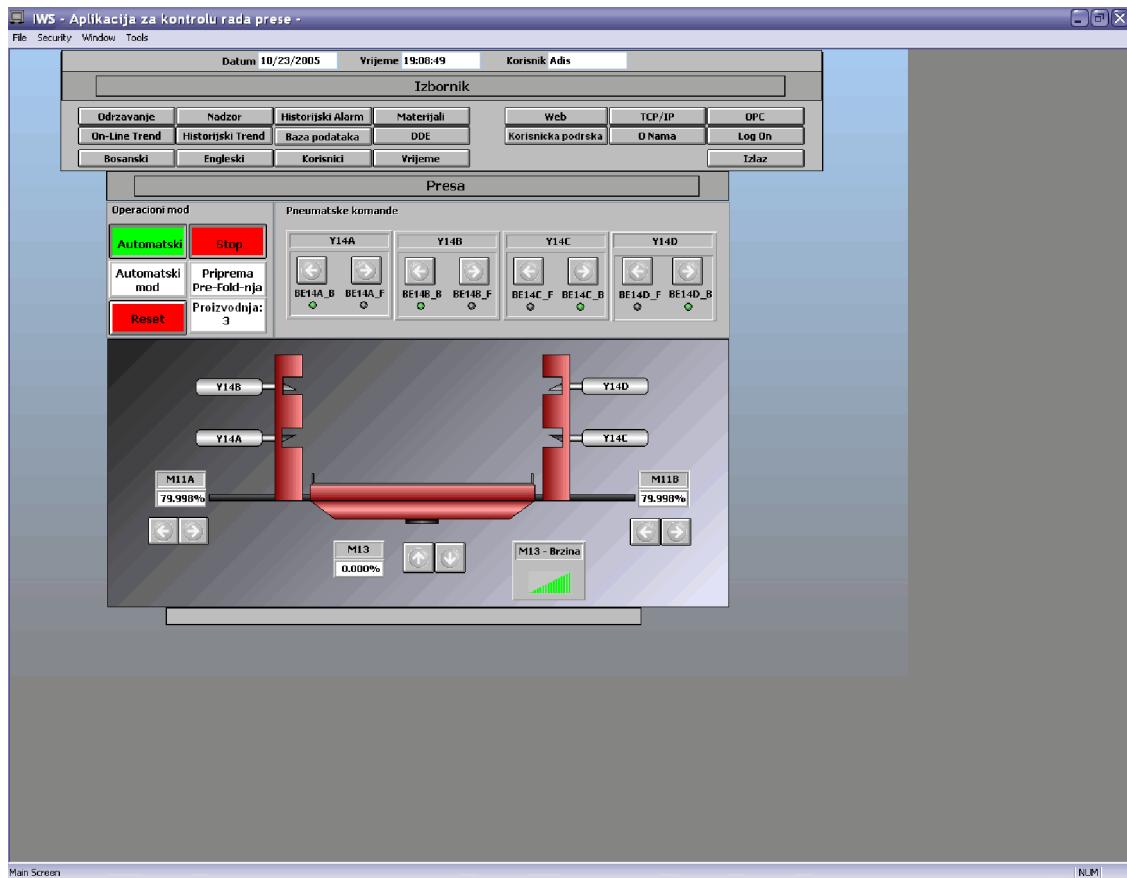
Sa slike se vidi da je za pristup aplikaciji potreban određeni stepen „pristupa“. Dakle, prije nego možete uopšte pristupiti, a time i koristiti aplikaciju, potrebno je da vam administrator (zadužen za aplikaciju) da korisničko ime i lozinku preko koje možete pristupiti aplikaciji.

Nakon upisivanja korisničkog imena i lozinke pristupate aplikaciji.
Aplikacija posjeduje tri nivoa pristupa: **inžinjerski**, **korisnički** i **gost**.

Shodno vašim pravima će se i aplikacija konfigurisati.

Kao inžinjer imate potpun pristup aplikaciji, kao radnik imate samo djelomičan pristup dok kao posjetilac nemate nikakav pristup glavnim funkcionalnostima aplikacije.

Nakon pristupa pojavljuje se sljedeći ekran:

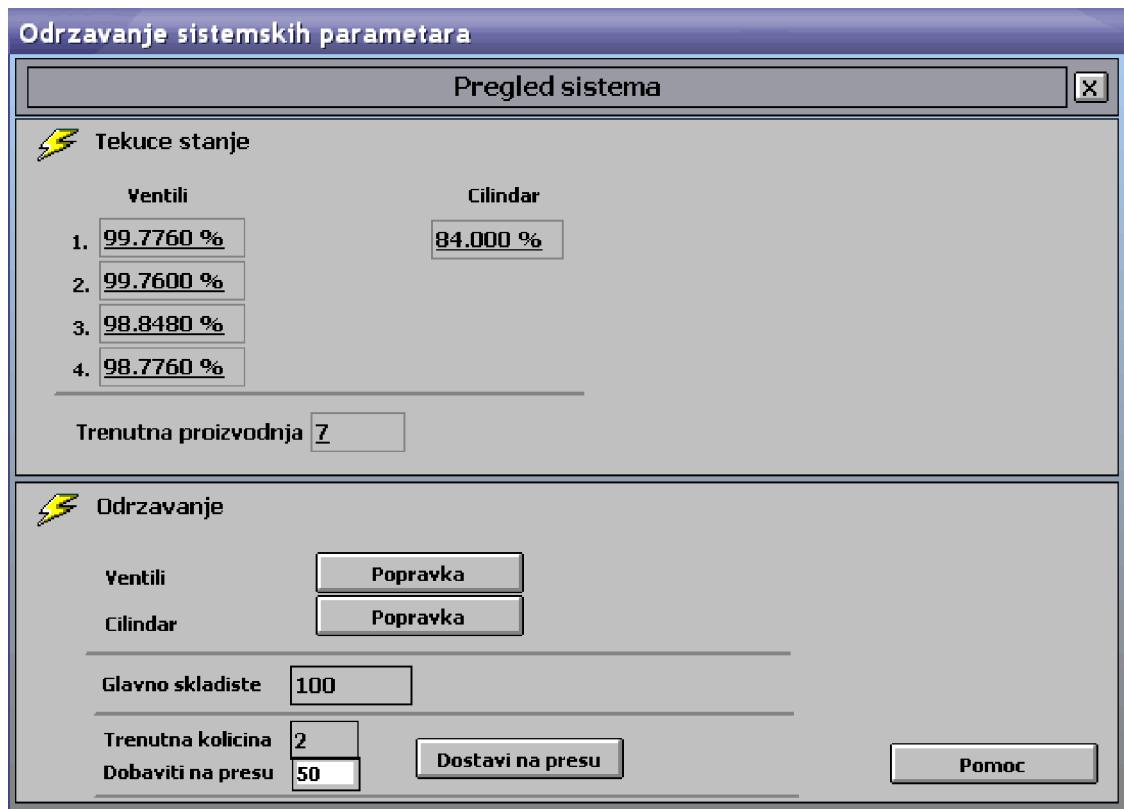
Slika 2. Glavni ekran

Dakle, pretpostavlja se da je logovan **inžinjer**. Svako dugme na aplikaciji predstavlja posebnu aplikacionu funkcionalnost koja će se objasniti u aplikaciji.

2. Održavanje / Maintenance

Prva funkcionalnost predstavlja održavanje. Održavanje predstavlja proces u kojem se glavni dijelovi prese mogu pratiti kao i mijenjati. Svaka važnija operacija (transakcija) je praćena odgovarajućim dokumentom koji protokoliše datu transakciju. S tim u vezi, postoje tri osnovna dokumenta, između kojih je i naručivanje novih dijelova (ili njihova popravka).

Izgled ekran-a:

Slika 3. Ekran za održavanje

Ovaj ekran prikazuje osnovne karakteristike sistema. Osim toga što prikazuje trenutno stanje sistemskih parametara (količina sirovina, potrošnost dijelova prese ...) takođe daje mogućnost i direktnog održavanja pomenutih parametara.

Dakle, osnovna funkcionalnost ovog ekran-a predstavlja 'monitoring' glavnih parametara aplikacije.

Tekuće Stanje daje kratak opis tekućeg stanja parametara sistema (njihovu procentualnu iskorištenost).

Održavanje je podijeljeno na dvije skupine: održavanje dijelova prese i održavanje sirovina.

Održavanje dijelova prese se omogućuje pritiskom na dugme **Popravi / Fix**. Izgled ekran-a nakon toga je:

Narucivanje (popravljanje) dijelova

Narudzbe dijelova

Ventili		Cilindar	
☐ 97.592 %	☒ Popravak	☐ Novi dio	☒ 28.000 %
☐ 97.420 %	☒ Popravak	☐ Novi dio	
☐ 87.760 %	☒ Popravak	☐ Novi dio	
☒ 86.995 %	☒ Popravak	☐ Novi dio	

Sacuvaj kao...

Sacuvaj

Slika 4. Popravka dijelova prese

Kao što se vidi sa slike, svaki dio se može ili popraviti ili zamijeniti potpuno novim dijelom. (Pretpostavlja se da je iskoristivost dijela kada se popravi 90% a kad se zamijeni novim 100%).

Nakon popravke dijelova, potrebno je lim sa glavnog skladišta dostaviti uz presu. To činimo pritiskom na taster **Dostavi na presu**, koji umanjuje količinu limova u glavnom skladištu za vrijednost unesenu u polje *Dostavi na presu*, a za istu povećava količinu lima uz presu. Ukoliko je vrijednost iz polja *Dostavi na presu* veća od one u *Glavnom skladistu* prilikom pritiska na taster **Dostavi na presu** automatski nam se otvara prozor za nabavku limova i njihovo smještanje u glavno skladište.

Izgled tog dijela aplikacije je dat sa:

Dobavljanje materijala (sirovina)

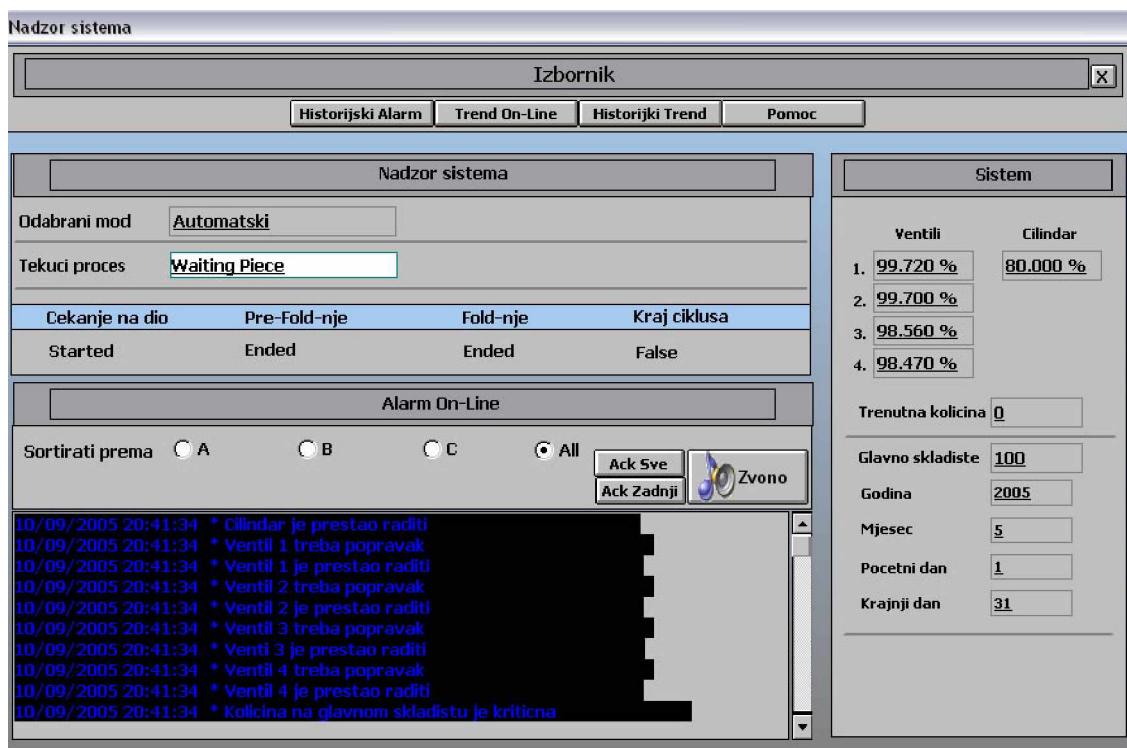
Narudzba materijala

Kolicina	1000	Tekuce stanje	12
Sacuvaj kao... <input type="text"/>		Sacuvaj	

Slika 5. Nabavka sirovina

3. Nadzor / Process status

Ova funkcionalnost je predstavlja, manje-više, alarmima sistema. Izgled ekrana (prozora) je dat na sljedećoj slici:

Slika 6. Prozor za nadzor sistema

Dakle, ovaj prozor (kao i svi ostali) sadrži tekuće stanje sistema, odnosno 'raspoloživost' u smislu procentualne iskorištenosti dijelova prese. To se jasno može vidjeti pod opcijom **Sistem / System**.

Ova opcija pruža uvid u procentualnu iskorištenost radnih dijelova prese, ukupnu količinu na lokalnom skladištu (opcija **Količina / Current Amount**), ukupnu količinu na glavnom skladištu te datum, mjesec godina, početni dan i krajnji dan mjeseca.

Mnogo interesantnija opcija je opcija **Nadzor Sistema / System Monitor**.

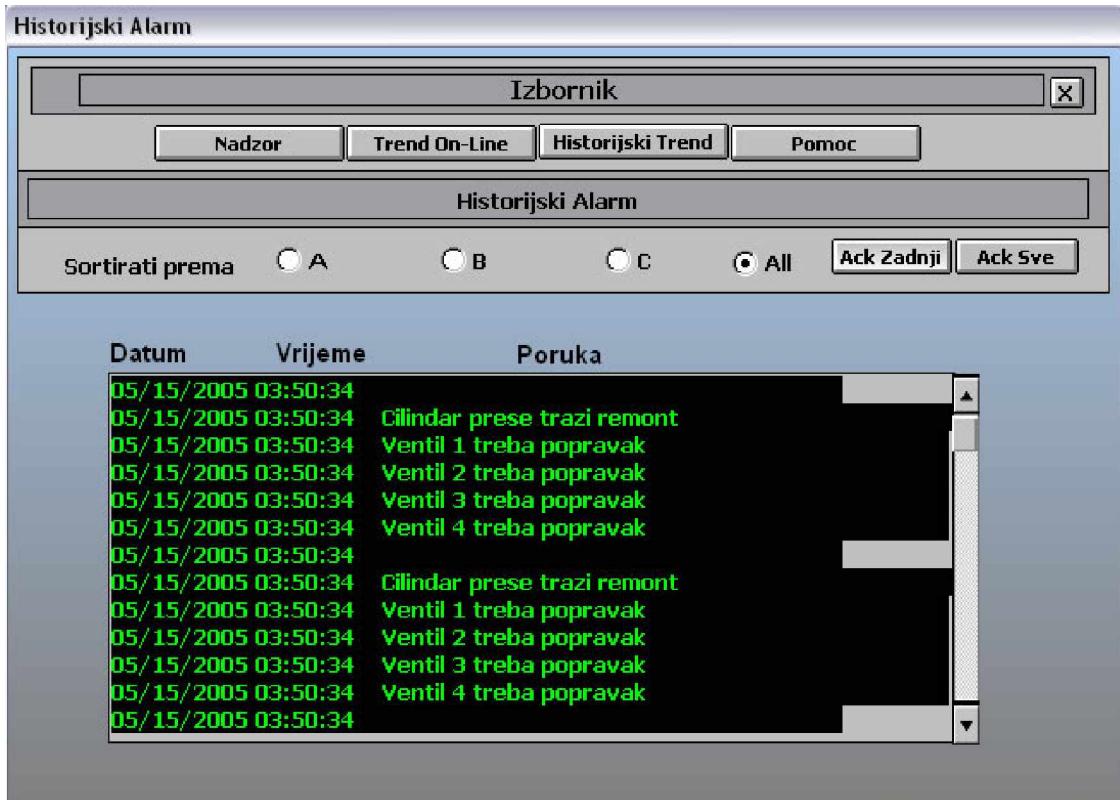
Ova opcija daje korisniku, odnosno osobi zaduženo za nadzor, adekvatan način blagovremenog primanja poruka od strane aplikacije u cilju otklanjanja potencijalnih problema.

Drugim riječima, kada se desi bilo kakva situacija koja bi mogla prouzrokovati prestanak rada sistema ili ugroziti njegov integritet, korisnik dobija poruku sa objašnjenjem potencijalnog problema. Na osnovu date poruke, kao i telućeg stanja sistema, korisnik vrlo lako i efikasno može otkloniti datu nepoželjnu situaciju.

Takođe, ovaj prozor daje mogućnost praćenja trenutnog *radnog ciklusa* prese. To znači da u svakom trenutku korisnik može vidjeti koji od predefinisanih radnih ciklusa (preparing, preparing pre-fold, pre-folding, preparing fold) koji su u ovom slučaju označeni sa **Started**, **Ended** i **True** ili **False**. Podržana je i mogućnost sortiranja poruka koje korisnik prima. Na taj način korisnik može filtrirati poruke za koje smatra da su od interesa za sistem. Tako imamo filtriranje **A**, **B** ili **C** i **All**. Svaka od pomenutih opcija je definisana određenim prioritetom. Tako, npr. Poruka *Količina lima uz presu postaje nedovoljna* predstavlja jedan od važnijih prioriteta.

4. Historijski alarm / History alarm

Izgled ekran-a je dat sljedećom slikom:

Slika 7. Prozor historijskog alarma

Ovaj prozor daje mogućnost praćenja alarmnih situacija (poruka). Međutim, za razliku od alarma on-line, ova grupa alarma daje uvid u kompletan skup alarmnih poruka ikad dobijenih.

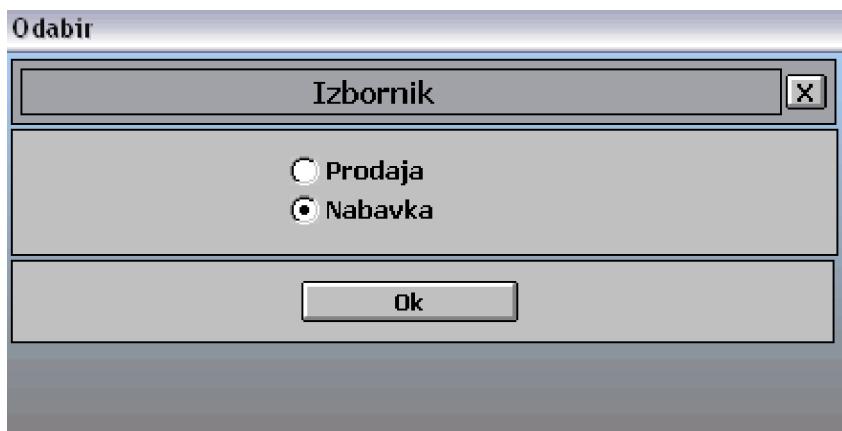
Dakle, ovaj alarm čuva sve alarmne poruke i prikazuje ih korisniku, koji može da ih filtrira na način objašnjjen u prethodnom dijelu.

Takođe, ovaj prozor ima veze sa ostalim prozorima iz ove grupe funkcionalnosti.

Napomena: ukoliko se osjeti razlika 'podizanja' (*load-nja*) ovog prozora u odnosu na ostale, treba napomenuti da je to zato što se svi almi čuvaju i potreban je izvjestan vremenski period da se sve poruke učitaju. Bez obzira na veličinu i broj poruka, učitavanje ekrana ne bi trebalo biti duže od 1 minute.

5. Materijali / Materials

Izgled ekran-a je dat sljedećom slikom:

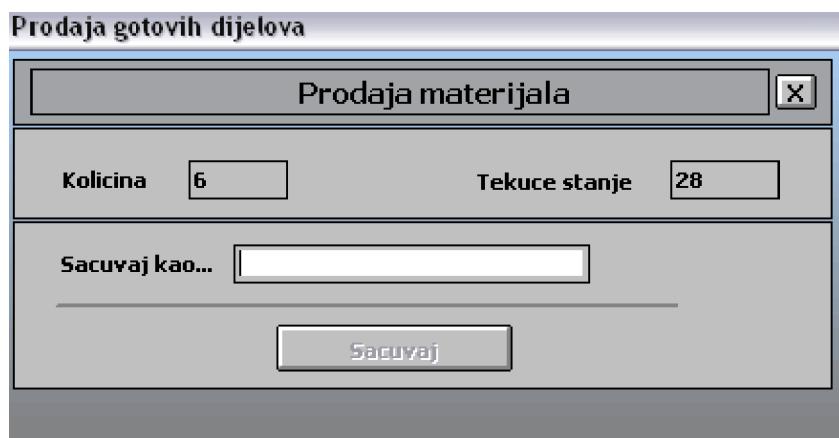

Slika 8. Prozor historijskog alarma

Ovaj prozor je *međuveza* (link) između korisnika i dvije predočene funkcionalnosti sistema.

Prva funkcionalnost predstavlja prodaju gotovih dijelova prese, dakle gotovog proizvoda. Svaki put kada se, na osnovu sirovina, napravi gotov proizvod on se uredno ažurira i prenosi na skladište gotovih materijala. Naravno, prodaja se ne može protokolisati (zapisati, napraviti dokument o transakciji) ukoliko nema niti jednog gotovog proizvoda na proizvodnom skladištu.

Izgled ekran-a za prodaju gotovih dijelova je dat sljedećom slikom:

Slika 9. Prozor za prodaju gotovih materijala

Dakle, upisujući količinu materijala (opcija **Kolicina / Amount**) kao i ime dokumenta (opcija **Sacuvaj kao / Save as**), korisnik može protokolisati datu prodaju.

Kao što je već bilo govora, ova funkcionalnost je jedna od vrlo važnih aspekata sistema, pa se stoga mora voditi evidencija o prodanim materijalima.

Poslije popunjavanja potrebnih polja prozora, prozor se zatvara i generiše se dokument koji se potom protokoliše da bi se naznačila izvršena transakcija.

Druga funkcionalnost predstavlja dobavljanje sirovina na glavno skladište. O ovoj funkcionalnosti je već bilo govora, no izgled prozora nabavke materijala ćemo prikazati i ovdje:

The screenshot shows a software interface for managing material purchases. The main title bar reads "Dobavljanje materijala (sirovina)". Below it, a sub-header "Narudzba materijala" is displayed. The interface includes several input fields and labels: "Kolicina" (Quantity) is set to "1000"; "Tekuce stanje" (Current Status) is set to "12". There is also a field labeled "Sacuvaj kao..." (Save as...) with an associated input box. At the bottom right of the window is a prominent "Sacuvaj" (Save) button.

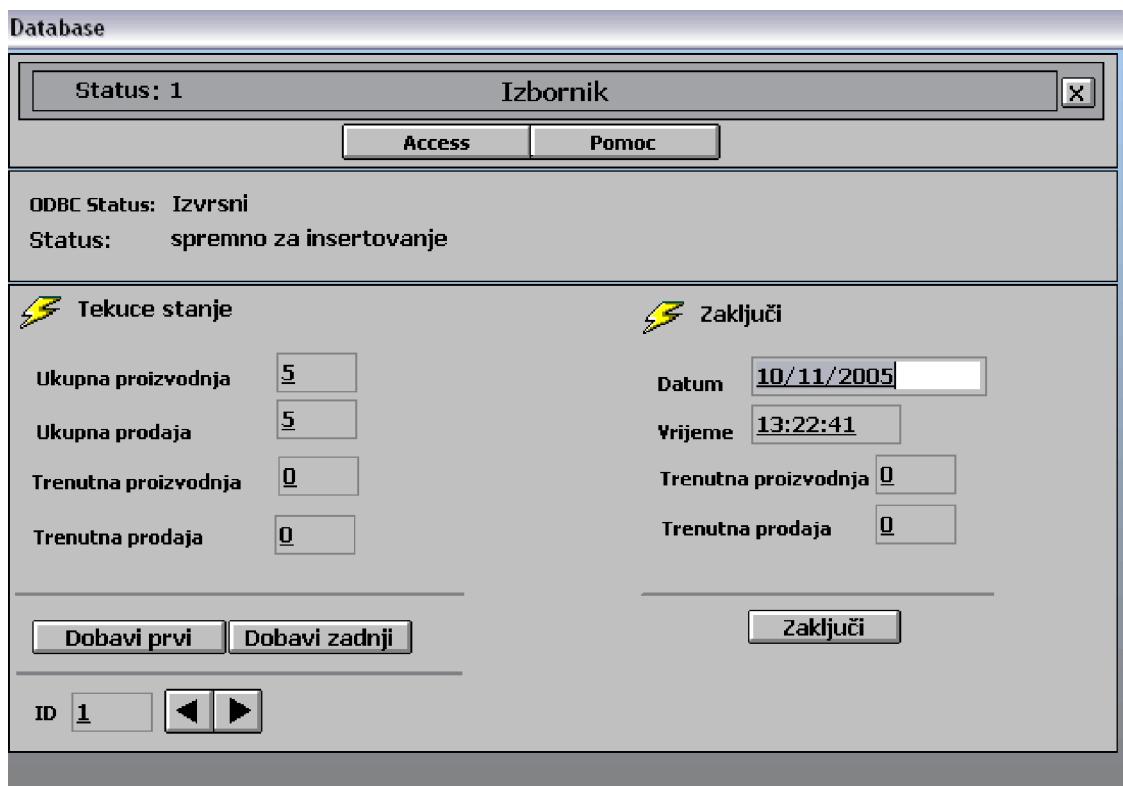
Slika 10. Prozor za nabavku sirovina (materijala)

Slično prethodnom ekranu, i ovaj ekran ima potpuno iste parametre koji moraju biti popunjeni. Naravno, po potpuno istom šablonu se i ovaj dokument generiše a potom protokoliše, da bi se naznačilo da je transakcija nabavke materijala izvršena.

Ovakav pristup omogućava menadžmentu firme da vodi određene statistike vezano sa nabavku i prodaju materijala, na osnovu čega može doći do određenih saznanja koja kasnije mogu prerasti u poboljšenje funkcionalnosti tekućeg sistema.

6. Baza podataka / Database

Izgled prozora:

Slika 11. Prozor za rad sa bazom podataka

Da bi aplikacija pravilno komunicirala sa bazom podataka (koja je u našem slučaju MSAccess) potrebno je u *Control Panel-u* pod opcijom *ODBC Manager* kreirati novi *Data Source Name*, dati mu ime **SPSS05grupa08**, podesiti da je driver Access driver te odabratи lokaciju baze (izvršni direktorij aplikacije).

Dakle, prvo što se da primjetiti na ovom prozoru je opcija **Tekuće stanje**. Ova opcija daje uvid u spašeno stanje ukupne proizvodnje i prodaje na osnovu izabraniog **ID-a**. Sa strelicama koje se nalaze pored ID-a umanjujemo, odnosno uvećavavamo vrijednost ID-a. Ukoliko želimo imati uvid u prvo, odnosno zadnje spašeno stanje, moramo pritisnuti taster **Dobavi prvi**, odnosno **Dobavi zadnji**. Generalno, ovaj ekran insertuje podatke u bazu podataka. Ta baza podataka je smještena u izvršnom direktoriju aplikacije.

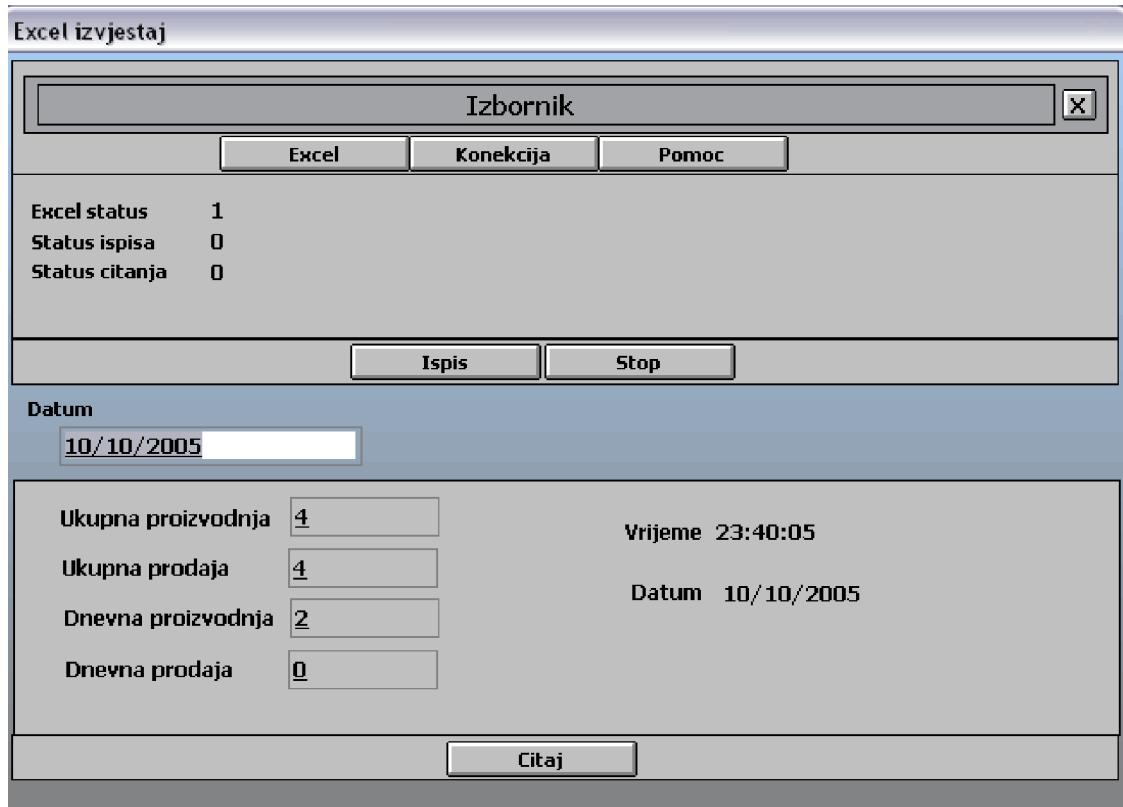
Pritiskom na taster **Zaključi**, vrijednosti u opciji **Zaključi**, tj. podaci o datumu i vremenu, te ukupnoj proizvodnji i prodaji se pohranjuju u bazu. Ukupna proizvodnja postaje suma trenutne i zadnje spašene ukupne proizvodnje. Na isti način se računa i vrijednost ukuone prodaje koja će se pohraniti u bazu.

Ako želimo otvoriti MS Access i u njemu vršiti uvid ili promijenu vrijednosti, to se radi pritiskom na taster **Access**.

Ukoliko je konekcija na bazu neuspjesna tada će se adekvatna poruka prikazati u ovoj opciji.

7. DDE

Izgled ekran-a:

Slika 12. Prozor za rad sa Excelom

Ovaj prozor omogućava, vrlo slično prozoru sa bazom podataka, komunikaciju i pohranjivanje i čitanje vrijednosti ukupne prodaje i proizvodnje, dnevne prodaje i proizvodnje, te vremena i datuma iz Excel tabele.

Da bi aplikacija pravilno radila, Excel aplikacija mora biti startana. To se postiže pritiskom na dugme **Excel** čime se otvara Excel aplikacija i prikazuje 'presa.xls' fajl.

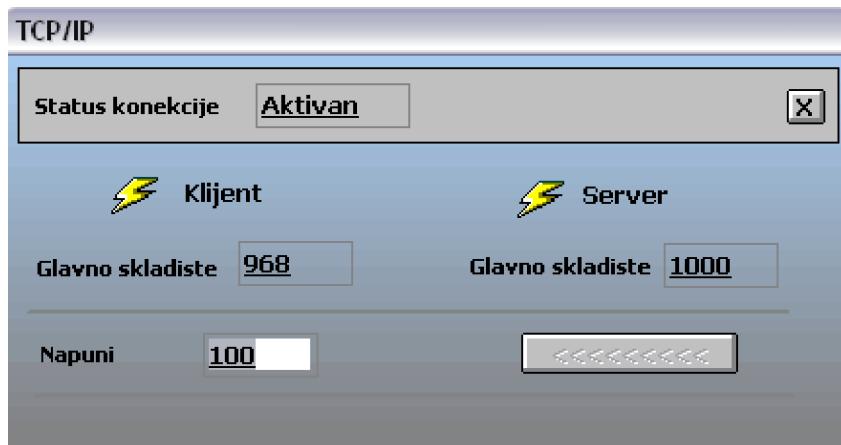
Pošto je Excel aplikacija startana pritiskom na dugme **Konekcija** konektujemo se na Excel Sheet1 koji predstavlja fajl 'presa.xls'. U tom slučaju opcija **Excel status** će dati status o novokreiranoj konekciji (da li je ispravna ili se desila neka greška).

Pritiskom na dugmad **Ispis** ili **Citaj** omogućavamo upis odnosno čitanje u/iz Excel fajl, respektivno. Prilikom izvršenja pomenutih operacija čitanja i pisanja, opcije **Status ispisa** i **Status citanja** daju status, ili bolje rečeno adekvatnu poruku da li se čitanje / pisanje izvršilo pravilno, 1-pravilno, 0-nepravilno.

Ukoliko jeste, i ako se radi o čitanju tada će se potonji dio prozora popunjavati vrijednostima koje su pročitane iz excel fajla, a ako se radi o pisanju tada se nove vrijednosti mogu vidjeti direktno iz Excel aplikacije.

8. TCP/IP

Izgled ekrana:

Slika 12. Prozor za rad TCP/IP-om

Kako se vidi sa slike, status TCP/IP konekcije je označen opcijom **Status konekcije**. Ukoliko je stanje konekcija *Aktivan* tada je server dostupan i klijent je povezan s njim, a ukoliko je status *Neaktivran* tada je server nedostupan (iz nekog razloga).

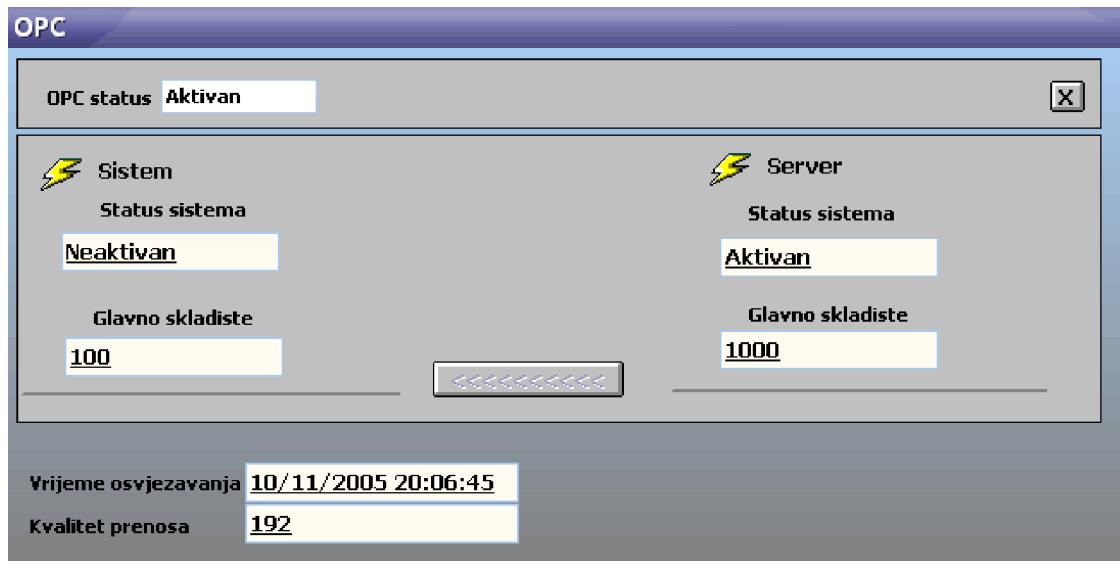
Opcije **Klijent** i **Server** daju tekuća stanja sirovina na skladištima. Pritisom na dugme <<<<<< tada se količina materijala na skladištu sa strane servera *prebacuje* u glavno skladište kojim upravlja klijent aplikacija i pri tome se na postojeću količinu u tekućem glavnem skladištu dodaje ova nova količina, a na server strani se umanjuje.

Ovaj prozor je poprilično samodeskriptivan i služi prvenstveno *dopunjavanju* sirovina u slučaju da ponestane sirovina na glavnom skladištu i da se iz nekog razloga narudžba novih sirovina ne može evidentirati.

9. OPC

Aplikacija za kontrolu rada prese podržava komunikaciju sa bilo kojim uređajem na kojem je implementiran OPC Server.

Pritiskom na taster **OPC** otvara se prozor slijedećeg izgleda:

Slika 12. Prozor za rad sa OPC-om

Ukoliko je aplikacija povezana sa OPC serverom, **OPC status** će imati vrijednost Aktivan, pritiskom na taster <<<<<< vrijednosti varijabli na sistemu će poprimiti vrijednosti varijabli sa OPC servera. Konkretno, **Status sistema** lokalnog računara će poprimiti vrijednost **Statusa sistema** servera, a stanje u **Glavnom skladistu** sistema će biti uvećano za stanje u **Glavnom skladistu** servera, koje će nakon transakcije poprimiti vrijednost 0.

Na dnu prozora primjećujemo varijable kako slijedi:

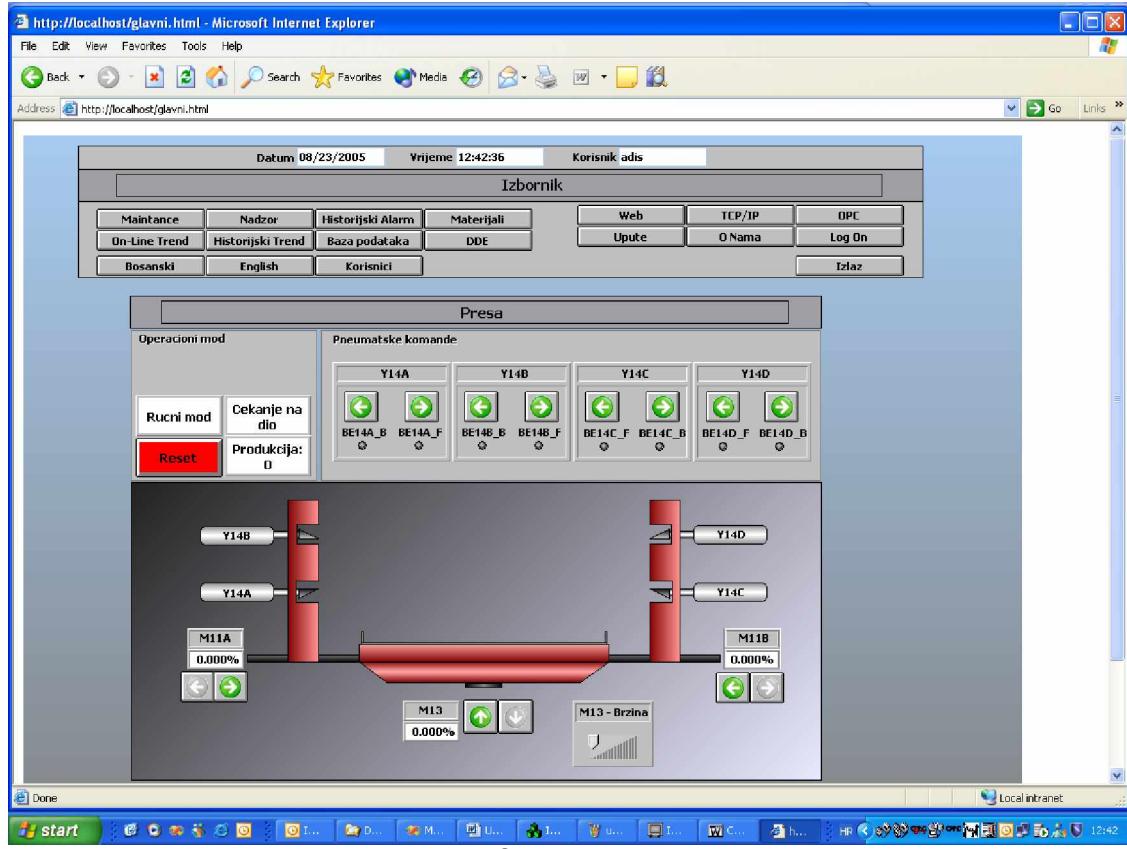
Vrijeme osvezavanja (prikazuje vrijeme kada su zadnji put osježene varijabli sa servera),
Kvalitet prenosa (prikazuje nivo kvaliteta prenosa koji je u najboljem slučaju jednak 192).

10. Web

Web dio aplikacije predstavlja funkcionalnost koja daje mogućnost izvršavanje aplikacije sa WEB-a.

To znači da korisnik može (ukoliko mu je dozvoljeno) pregledati aplikaciju sa internet-a, preko podržanog web browser-a.

Izgled pristupa aplikaciji sa WEB-a:

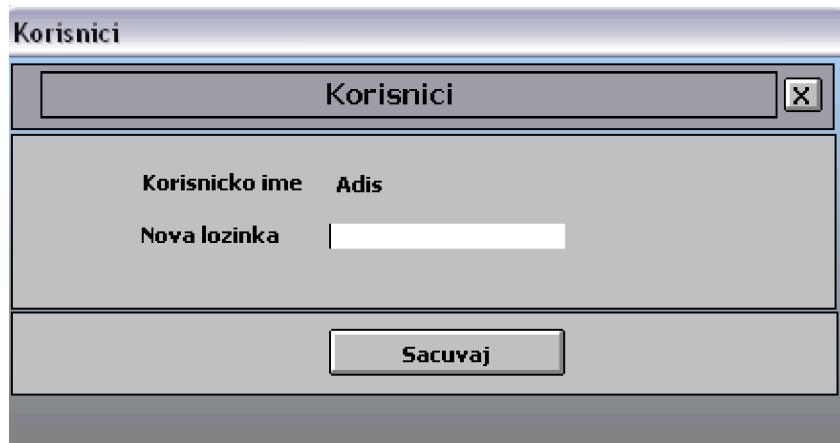

Slika 14. Web

Kao što se vidi, aplikaciji je moguće pristupiti i sa interneta.

11. Korisnici

Izgled prozora:

Slika 15. Prozor za rad sa korisnicima

Ovaj prozor je predviđen za korisnike u smislu mijenjanja njihovih login parametara. Kada korisnik dobije od administratora aplikacije *User name* i *Password*, korisnik je u mogućnosti da odmah nakon prvog logiranja promijeni svoj *password*. Mijenjanje korisničkog imena nije dozvoljeno.

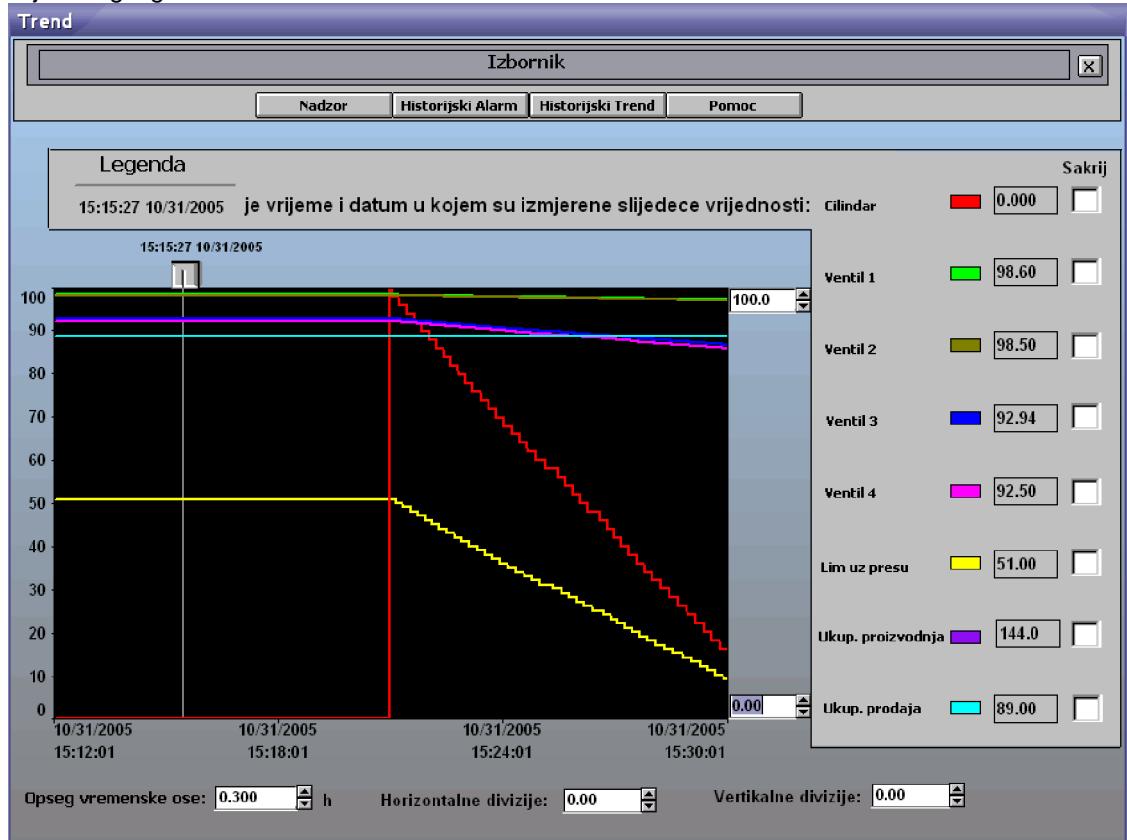
Kako je standard da je korisničko ime javno, potrebno je (ukoliko to korisnik želi) da korisnik promijeni svoj *password* nakon logiranja čime sprječava da mu i *password* bude javan.

Aplikacija sama prepoznaje korisnika koji je trenutno logovan.

12. Trend On-line

Savremene aplikacije se ne mogu zamisliti bez mogućnosti trendiranja veličina relevantnih za rad aplikacije. Osnovna svha trenda u realnom vremenu (Trend On-line) jeste da prikaže promjenu veličina u realnom vremenu.

Aplikacija za kontrolu rada prese posjeduje Trend On-line, koji se aktivira pritiskom na istoimeni taster, sa glavnog prozora. Nakon aktivacije, na ekranu nam se prikaže prozor slijedećeg izgleda:

Slika 16. Prozor za praćenje trenda

Trend On-line izbornik se sastoji od tri tastera :

Nadzor, otvara prozor za nadzor,
Historija alarma, otvara prozor za praćenje historije alarma,
Historija trenda, otvara prozor za praćenje historije trenda,
Pomoc, otvara prozor sa osnovnim uputstvima za korištenje trenda.

Kao što je prikazano u legendi, svakoj varijabli pridružena je različita boja, tako da na osnovu boja krivih ispisanih na ekranu, znamo o kojoj varijabli je riječ. Ekran ne prikazuje samo trenutne vrijednosti varijabli, već i njihove vrijednosti u intervalu koji mi određujemo. Interval je ustvari **Opseg vremenske ose** koji je u dijapazonu od 0.00 do 10.00 h

Ako želimo znati tačnu vrijednost varijabli u tačno određenom trenutku potrebno je klizni pokazivač koji je popraćen vremenom i datumom pozicionirati na željenu poziciju, a zatim pročitati egzaktne vrijednosti varijabli u poljima pored naziva varijabli unutar legende.

Ako želimo da sakrijemo neku od krivih potrebno je da potvrdimo opciju **Sakrij** koja se nalazi neposredno uz vrijednost koju ima data varijabla u izabranom trenutku.

Donja i gornja granica vertikalne skale na ekranu trenda je podesiva i to:

Donja u dijapazonu od 0,00 – 9 900,00, i
Gornja u dijapazonu od 100,00 – 10 000,00

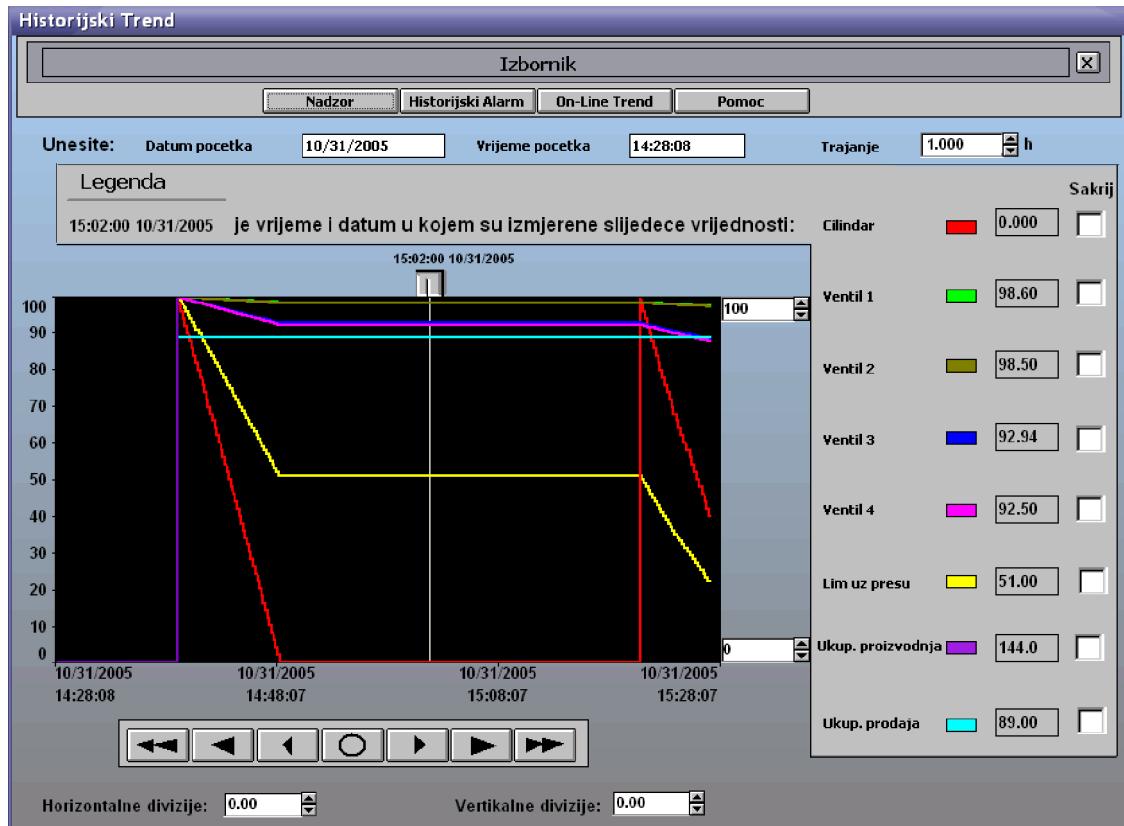
Na ekranu trenda u realnom vremenu možemo postaviti **Horizontalne i Vertikalne divizije** koje su u dijapazonu od 0,00 - 100,00

13. Historija trenda

Mogućnost praćenja promjena procesnih varijabli u realnom vremenu ne može zadovoljiti zahtjeve uvida u iste, kako u blžoj, tako i u daljoj prošlosti.

Uvid u promjenu varijabli u blžoj i daljoj prošlosti, odnosno historiju trenda, možemo imati prikiskom na taster **Historijski trend** koji se nalazi u izborniku na početnom prozoru.

Prozor koji nam se otvorio je slijedećeg izgleda:

Slika 17. Prozor za praćenje historijskog trenda

U zaglavlju prozora nalazi se izbornik sa slijedećim tasterima:

Nadzor, otvara prozor za nadzor procesa,

Historija alarm-a, otvara prozor za praćenje historije alarm-a,

Trend-online, otvara prozor za praćenje trenda u realnom vremenu,

Pomoc, otvara prozor sa osnovnim uputstvima za korištenje historijskog trenda.

Da bi pratili historiju trenda, potrebno je najprije zadati datum i vrijeme početka, te dužinu intervala unutar kojeg želimo vršiti praćenje. To radimo pomoću tri polja:

Datum početka, unosimo datum početka intervala praćenja, u formatu mm/dd/gggg,

Vrijeme početka, unosimo vrijeme početka intervala praćenja u formatu hh:mm:ss,

Trajanje, unosimo dužinu intervala u satima u formatu realnog broja (npr 1.50).

Nakon konfiguracije ova tri polja, na ekranu historije trenda će se pojaviti krive koje predstavljaju promjenu vrijednosti cilindra, četiri ventila, broja limova dostavljenih uz presu te ukupne proizvodnje i prodaje, gdje je, kako vidimo iz legende, svakoj krivoj pridružena različita boja.

Ako želimo znati tačnu vrijednost varijabli u tačno određenom trenutku potrebno je klizni pokazivač koji je popraćen vremenom i datumom pozicionirati na željenu poziciju, tj. željeni trenutak, a zatim pročitati egzaktne vrijednosti varijabli u poljima pored naziva varijabli unutar legende.

Vrijeme početka trendiranja možemo pomicati unaprijed, odnosno unazad za 1min, 10min i 2h pomoću šest tastera koji se nalaze odmah ispod ekrana. Tri tastera za pozicioniranje unazad nalaze se lijevo od tastera **O**, dok se preostala tri tastera za pozicioniranje unaprijed nalaze desno od pomenutog tastera. Taster **O**, osim estetske, nema nikakvu drugu funkciju.

Ako želimo da sakrijemo neku od krivih potrebno je da potvrdimo opciju **Sakrij** koja se nalazi neposredno uz vrijednost koju ima data varijabla u izabranom trenutku.

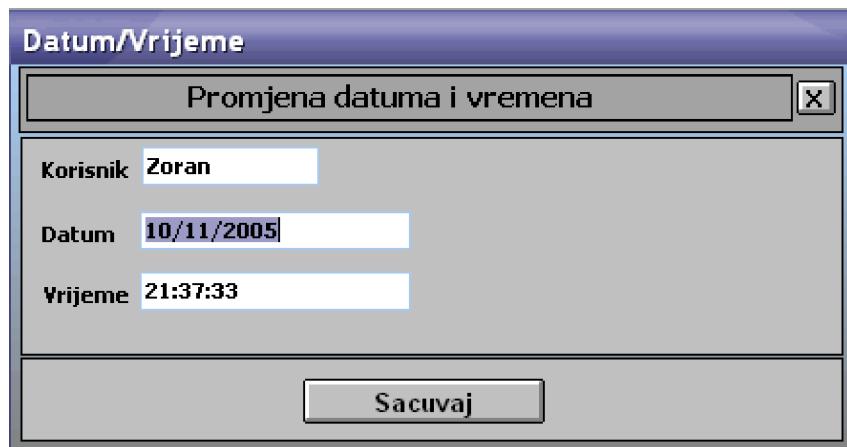
Donja i gornja granica vertikalne skale na ekranu historije trenda je podesiva i to:

Donja u dijapazonu od 0.00 – 9 900.00, i
Gornja u dijapazonu od 100.00 – 10 000.00

Na ekranu historijskog trenda možemo postaviti **Horizontalne i Vertikalne divizije** koje su u dijapazonu od 0.00 - 100.00

14. Postavke datuma i vremena

U aplikaciji za kontrolu rada prese moguće je vršiti postavke datuma i vremena. Pritiskom na taster **Vrijeme** sa glavnog izbornika otvara se prozor slijedećeg izgleda:

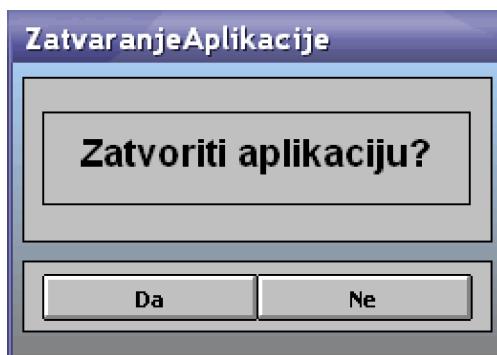

Slika 18. Prozor za postavku datuma i vremena

Naime, trenutno logovani korisnik može promijeniti vrijednosti datuma i vremena unošenjem novih vrijednosti u odgovarajuća polja i to u formatu mm/dd/gg za datum i hh:mm:ss za vrijeme. Pritiskom na taster **Sacuvaj**, datum i vrijeme će poprimiti novounesene vrijednosti.

15. Zatvaranje aplikacije / Zaustavljanje prese

Ako želite zatvoriti aplikaciju, pritisnite taster **Izlaz** sa glavnog izbornika. Otvorit će vam prozor slijedećeg izgleda:

Slika 19. Prozor za zatvaranje aplikacije

Pritiskom na taster **Da** presa će se zaustaviti i aplikacija će se zatvoriti. Ukoliko to ne želite, pritisnite taster **Ne**.